

Проте, на нашу думку, вихід з глухого кута може бути віднайдено за умови використання базового положення стосовно визначення ефективної процентної ставки по кредиту. Якщо припустити, що кредит буде погашатися за рахунок наявних прогнозних грошових потоків, то можна – ігноруючи обмеження стандартних схем кредитування – розрахувати якою буде дохідність кредиту для банку просто розрахувавши внутрішню норму дохідності самого кредиту ($IRR_{\text{кредиту}}$) як інвестиційного проекту банку [2] і порівняти з процентними ставками по кредиту ($r_{\text{кредиту}}$), які використовуються у загальній практиці банку для кредитів з відповідною тривалістю і рівнем ризику:

$$CC_{\text{банку}} \leq r_{\text{кредиту}} \leq IRR_{\text{кредиту}},$$

де $CC_{\text{банку}}$ – ціна капіталу банку[2].

Отже, якщо розрахована внутрішня норма дохідності по грошовим потокам позичальника інноваційного проекту, які можуть бути використанні для погашення кредиту, відповідає процентній ставці по кредитам за традиційними схемами обслуговування кредиту навіть за умови нестандартної структури грошових потоків - з точки зору оцінки економічної ефективності кредитування такий кредит може бути виданий і забезпечить позитивне значення чистої теперішньої вартості кредиту для банку.

Наведені у дослідженні результати дають змогу організувати кредитування інноваційних проектів з нестандартною структурою грошових надходжень. Крім того, варто зазначити, що використання запропонованого нами підходу на практиці потребує внесення окремих коректив до існуючих нормативних і методологічних положень стосовно оцінки кредито- та платоспроможності позичальника і модифікації стандартних угод у частині розрахунку процентної ставки по кредиту та формуванні графіку погашення кредиту.

Література

1. Положення(стандарт) бухгалтерського обліку 12 «Фінансові інвестиції»/ Наказ Міністерства фінансів України від 26.04.2000 № 91 – Офіц. вид. – К.: Офіційний вісник України від 09.06. 2000 р., № 21, С. 90, стаття 870, код акту 15920/2000.
2. Онікієнко С.В. Банківський кредит як об'єкт оцінки економічної ефективності / С.В. Онікієнко // Вісник Національного банку України №10 (104), Жовтень 2004.- С. 30-33.

УДК 336.714

Орзул Олександр Юрійович
аспірант, ДВНЗ «Київський
національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»,
e-mai: oleksandryurievich@gmail.com

БАНК РОЗВИТКУ ЯК ІНСТРУМЕНТ ДЕРЖАВИ У ФІНАНСУВАННІ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ

Анотація. На сучасному етапі економічного розвитку, в умовах трансформації національної економіки, серед проблем пов'язаних з виходом України з кризового стану, важливе місце посідає завдання розвитку малого та середнього бізнесу одним з шляхів є реалізація інноваційних проектів, які можуть фінансуватися за рахунок банку розвитку.

Банки розвитку як спеціалізовані національні або багатонаціональні інвестиційні кредитно-фінансові інститути державного або змішаного типу, створюються для вирішення довгострокових завдань: - кредитування загальнонаціональних або регіональних програм; - структурних економічних перетворень; - відновлення економіки; - вирівнювання розвитку регіонів в рамках національної економіки; - сприяння розробці та реалізації нових

технологій; - створення нових робочих місць; - кредитування в рамках соціальних і економічних програм; - сприяння в навчанні персоналу урядових і неурядових агентів з економічного розвитку.

Основні напрямки діяльності банків розвитку, через які реалізуються їх основні цілі наведені в таблиці 1.

Табл 1. Основні напрямки діяльності банку розвитку [1, с. 12]

Напрямок діяльності	Ціль	Механізм
оцінка	проект	Унікальною характеристикою банків розвитку, є те, що вони розглядають можливість фінансування проектів не тільки з урахуванням фінансової окупності, а й звертають увагу на економічний і соціальний вплив на розвиток.
співпраця	інвестор	Надаючи довгострокове фінансування, банк розвитку є ключовим елементом в забезпеченні капітальних ресурсів для проектів з періодом у 20 або 30 років, що характерно для інфраструктурних проектів.
залучення	капітал	Діючи в якості каталізатора, банк розвитку може допомогти залучити іноземних інвесторів, гранти, та фінансування від регіональних та міжнародних фінансових установ.
підтримка	виробничий сектор	Технічна допомога стає все більш важливою частиною діяльності банку розвитку для підтримки реального сектору та експортно орієнтованих галузей.
полегшити	фінансова криза	Банк розвитку може запропонувати антициклічне фінансування, забезпечуючи ресурсами кредитні ринки і ринки капіталу під час кризи.

Основні напрямки діяльності кожного банку розвитку можуть бути визначені як пріоритети, навколо яких банк функціонує. Як правило, вони охоплюють всі або деякі з наступних елементів:

- фінансування інфраструктури: забезпечується за допомогою об'єднання середньо- та довгострокових державних і приватних фінансових ресурсів. Як правило, більшість країн гостро потребує фінансування інфраструктури і таке кредитування становить значну частину діяльності такої установи як банк розвитку;

- інші види фінансування: короткострокове фінансування, секюритизація, синдикація;

- підтримка виробничого сектору, яка реалізується для підтримки структурних змін відповідно до стратегії розвитку, а також для створення сприятливих умов для поліпшення якості і конкурентоспроможності товарів і послуг на внутрішньому та світових ринках.

Створення банків розвитку є широко поширеною і успішно діючою практикою в світі. Аналіз останніх досліджень дозволяє виділити основні передумови створення банків розвитку, а саме: необхідність подолання економічної кризи, відновлення виробництва у повоєнний період, сприяння реструктуризації окремих галузей або секторів економіки, стимулювання інвестиційних процесів у межах політики країни, що напрочуд актуально для України.

Існує велика кількість прикладів успішного функціонування банків розвитку, зокрема: - бразильський банк розвитку, який був створений у 1952 році з метою сприяння розвитку промисловості та інфраструктури в країні, та є основним фінансовим інститутом, що надає довгострокове фінансування, а також виконує функцію експортного банку Бразилії.

Банк розвитку Китаю, який був створений в результаті реформування державних і комерційних банків з метою забезпечення модернізації соціально-економічного розвитку країни. Він функціонує у формі державної акціонерної компанії, яка повністю належить державі. Банк бере активну участь у фінансуванні проектів соціально-економічного розвитку

країни в сферах інфраструктури, міського господарства, малого та середнього підприємництва, сільського господарства, а також спеціальних програм у сферах освіти, охорони здоров'я та захисту природи.

Банк розвитку Королівства Нідерландів, який був заснований у 1970 р. урядом спільно з групою приватних компаній і профспілкових організацій. Основним напрямком діяльності банку є надання довгострокових кредитів приватним компаніям і фінансовим установам в країнах Азії, Латинської Америки, Африки та інших регіонах, що розвиваються. Банк має широкий досвід фінансування проектів у сферах фінансів, енергетики та житлового будівництва. Він інвестує як власні, так і державні кошти.

Канадський банк розвитку бізнесу має свою передісторію створення у 1944 р. Сьогодні це – акціонерне товариство зі 100-відсотковою державною участю. Місія КБРБ полягає у сприянні створенню та розвитку малих і середніх підприємств за допомогою фінансової підтримки, включаючи венчурне фінансування. Особливістю КБРБ є те, що він функціонує як комерційний фінансовий інститут. Оскільки його основна діяльність приносить прибуток, він не фінансується з державного бюджету. При цьому Уряд Канади щорічно отримує від банку дивідендні виплати.

Успішним досвідом можна назвати і створення Банку розвитку Республіки Білорусь в 2011 році за указом президента для фінансування державних програм і соціально значущих інвестиційних проектів. шляхом надання юридичним особам та індивідуальним підприємцям кредитів. В пріоритетному порядку здійснює кредитування проектів, включених в державні програми розвитку агропромислового комплексу, створення чи розвитку високотехнологічних виробництв.

Спільним для більшості банків розвитку є те, що такі банки безумовно виправдали своє існування та довели свою ефективність. Отже, в основному вони спеціалізуються на пільговому фінансуванні інвестиційних проектів. Їх головним завданням є створення умов для економічного зростання і стимулювання інвестицій.

На сьогодні в Україні нажалі не існує такого інституту як банк розвитку, але малі та середні підприємства можуть отримати гранти від ЄБРР, саме ЄБРР пропонує гранти малим та середнім підприємствам для зростання їх бізнесу. ЄБРР власниками якого є 64 країни та дві міждержавні організації, підтримує розвиток ринкової економіки і демократії. Він надає грантову підтримку малому та середньому бізнесу в Україні з 2010 року. ЄБРР допомагає підприємствам залучати висококваліфікованих консультантів, які здатні якісно трансформувати їх бізнес, і надає гранти для часткової оплати послуг консультантів. Фінансування надається Європейським Союзом та країнами-донорами.

Результати проектів, профінансованих ЄБРР, через рік після їх завершення: 26% українських малих і середніх підприємств збільшили дохід на 45%, 24% - збільшили продуктивність на 30%, 15% – розширили асортимент продукції, 13% - залучили фінансування в середньому на 630 тис. євро кожне.

Гранти надаються нажалі лише на такі види консультацій: - стратегія; - маркетинг; - бізнес-планування; - організаційна і операційна діяльність; - впровадження інформаційно-комунікаційних технологій; - інженерно-технічні рішення; - впровадження стандартів серії ISO та інших галузевих стандартів; - фінансовий аналіз та планування, перехід на МСФЗ; - енергоефективність та екологічний менеджмент та ін.

І хоча ЄБРР і здійснює значний позитивний вплив на розвиток малого та середнього бізнесу в Україні, нажалі він лише надає кошти українським підприємствам на послуги консультантів, але не виступає як безпосередній інвестор даних підприємств.

Створення ж українського банку розвитку, на мою думку, дасть змогу малим та середнім підприємствам залучати необхідні інвестиційні ресурси для впровадження інноваційних проектів та модернізації своєї діяльності. Адже український банк розвитку зможе фінансувати та надавати підтримку підприємствам, які діють в руслі загальнонаціональних інтересів.

Література

1. Rethinking the role of National Development Banks [Електронний ресурс] // 1. – 2005. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.un.org/esa/ffd/msc/ndb/NDBs-DOCUMENT-REV-E-020606.pdf>.
2. Statistical Database – United Nations Economic Commission for Europe [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://w3.unece.org>
3. Абрамов А.Е. Экономический рост, инвестиции и фондовый рынок [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&cad=rja&uact=8&ved=0CD A Q F j A B & url=http%3A%2F%2Fwww.hse.ru%2Fdata%2F019%2F854%2F1235%2FAbramov.doc &ei=698IU5r6Eqe_ygOqh4IQ&usg=AFQjCNF7rr5dq_xIDPG7arVr0rSMfcAQaw&bvm=bv.62922401,d.bGQ
4. Александрова. Гроші. Фінанси. Кредит. / Александрова, Маслова., 2002. – 336 с. – (2-е видання, перероблене і доповнене). – (К.:ЦУЛ).
5. Бразильский банк развития: опыт стратегического управления [Електронний ресурс]. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.veb.ru/common/upload/files/veb/analytics/strman/sm201202bra.pdf>.
6. Фурман В. Економіку врятує Банк розвитку [Електронний ресурс] / Василь Фурман. – 2014. – Режим доступу до ресурсу: <http://fakty.ictv.ua/ru/index/read-blog/id/1620>.
7. Шевцов. БАНКІВСЬКА СИСТЕМА ТА РЕАЛЬНИЙ СЕКТОР ЕКОНОМІКИ: ФАКТОРИ ВПЛИВУ ТА ВЗАЄМОДІЇ [Електронний ресурс] / Шевцов – Режим доступу до ресурсу: http://dspace.uabs.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/4225/1/probl_persp_XIII_39_Shevcov.pdf.

УДК 336.02:330.341

Осадчий Євгеній Сергійович,
кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри
менеджменту банківської діяльності ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»,
e-mail: oes@kneu.edu.ua

ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНИХ УСТАНОВ У ФІНАНСОВОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ

Анотація. Головною метою поданих нижче матеріалів є аналіз системи інноваційної політики України, визначення основних завдань щодо структурної перебудови національної економіки, розробка шляхів і засобів розв'язання проблем у розвитку інфраструктури інноваційної діяльності суб'єктів малого та середнього бізнесу.

Україна обравши Європейський вибір на шляху інтеграції у високотехнологічне конкурентне середовище зумовив необхідність формування та запровадження інноваційної моделі розвитку. Дана модель повинна ґрунтуватися на процесах як в середині країни так і за її межами та опиратися як на внутрішні так і на зовнішні джерела фінансування. Вона повинна забезпечити високі та стабільні темпи економічного зростання, вирішити соціальні й екологічні проблеми, забезпечити конкурентоспроможність національної економіки, підвищити експортний потенціал країни, гарантувати Україні економічну безпеку та чільне місце в Європейському Союзі. Поряд із інноваційним процесом розвитку економіки стоїть питання забезпечення достатньої капітальної бази.

Питання економічної ефективності та напрямів інноваційної діяльності знайшли відображення у працях багатьох вчених. Зарубіжні вчені Й. Шумпетер, Б. Брайн, Г. Кларк, Е. Портер, К. Фрідмен, П. Друкер, Б. Санта, П. Роуз, Дж. Сінкі розглядають теоретичні питання інноваційної діяльності, а також практики використання інновацій в банківській сфері. В. Бауер, М. Енгстлер, К. Скіннер, Д. Шпат досліджують новітні технології у галузі зв'язку та